

Hittani Dikasztérium:

„*Fiducia supplicans*”

Nyilatkozat az áldások lelkipásztori jelentéséről

A dokumentum bemutatása

Ez a nyilatkozat több olyan kérdéssel foglalkozik, amelyek az elmúlt években kerültek a Dikasztérium elé. A dokumentum előkészítése során a Dikasztérium – ahogyan az már megszokott – szakértőkkel konzultált, gondos megfogalmazási folyamatot folytatott, és a szöveget a Dikasztérium Doktrinális Szekciójának gyűlésén megvitatta. Az előkészítési folyamat során a dokumentumot a Szentatyával is megvitatták. Végül a nyilatkozat szövegét a Szentatya elé terjesztették, aki aláírásával jóváhagyta azt.

Miközben a dokumentum tárgyát tanulmányozták, ismerté vált a Szentatya néhány bíboros dubiájára adott válasza is. Ez a válasz fontos pontosításokat nyújtott ehhez a szöveghez és meghatározó elemet jelent a Dikasztérium munkája szempontjából. Mivel „a Római Kúria elsősorban eszköz Péter utódának szolgálatában” (*Praedicate Evangelium* apostoli konstitúció, II, 1), munkánknak az Egyház örök tanításának megértése mellett elő kell segítenie a Szentatya tanításának befogadását.

A Szentatya fent említett, két bíboros dubiájára adott válaszához hasonlóan ez a nyilatkozat is szilárdan kitart az Egyház hagyományos tanítása mellett a házasságról, és nem enged meg semmiféle liturgikus rítust vagy liturgikus rítushoz hasonló áldást, amely zavart okozhat. E dokumentum értéke azonban abban áll, hogy sajátos és innovatív hozzájárulást nyújt az áldások lelkipásztori értelmezéséhez, lehetővé téve az áldások klasszikus értelmezésének kiszélesítését és gazdagítását, amely szorosan kapcsolódik a liturgikus szemlélethez. Egy ilyen teológiai reflexió, amely Ferenc pápa pasztorális látásmódján alapul, valódi fejlődést jelent ahhoz képest, amit eddig az áldásokról a Tanítóhivatal és az Egyház hivatalos szövegei mondtak. Ez magyarázza, hogy a szöveg miért „nyilatkozat” formájában kerül kiadásra.

Pontosan ebben az összefüggésben érthető meg a szabálytalan élethelyzetű párok és az azonos nemű párok megáldásának lehetősége anélkül, hogy hivatalosan legitimálnánk státuszukat vagy bármilyen módon megváltoztatnánk az Egyház örök tanítását a házasságról.

Ez a nyilatkozat egyben ajándék is Isten hűséges népe számára, akik az Úr irgalmába vetett mély bizalom oly sok gesztusával imádják az Urat, és akik ebben a bizalomban állandóan az Anyaszentegyház áldását kérik.

Víctor Manuel Card. FERNÁNDEZ

prefektus

Bevezetés

1. Isten hűséges népének könyörgő bizalma megkapja az áldás ajándékát, amely Krisztus Szívéből az ő Egyházán keresztül árad. Ferenc pápa hangsúlyozza, hogy: „Isten nagy áldása Jézus Krisztus, Isten nagy ajándéka az ő Fia, aki áldás az egész emberiség számára, mindannyiunkat üdvözítő áldás. Ő az örök Ige, akivel az Atya megáldott bennünket akkor, »amikor még bűnösök voltunk« (Róm 5,8), mondja Szent Pál: testté tett Ige, aki feláldozta magát értünk a kereszten.”¹.

2. Egy ilyen nagy és vigasztaló igazságon felbuzdulva a jelen Dikasztérium több hivatalos és nem hivatalos jellegű kérdést is fontolóra vett az azonos nemű párok megáldásának lehetőségével kapcsolatban, és – Ferenc pápa atyai és pasztorális megközelítésének fényében – új magyarázatokat kínál a *Responsum ad dubium*² kapcsán, amelyet a Hittani Kongregáció 2021. február 22-én tett közzé.

3. A fent említett Responsum számos és különböző reakciókat váltott ki: egyesek üdvözölték a dokumentum egyértelműségét és az Egyház örök tanításával való összhangját; mások nem osztották a kérdésre adott negatív választ vagy nem tartották elég világosnak a válasz megfogalmazását és a mellékelt magyarázó jegyzetben szereplő indoklást. Hogy az utóbbi reakcióra testvéri szeretettel válaszoljunk, időszerűnek látszik, hogy újra elővegyük a témát, és olyan látásmódot kínáljunk, amely a tanbeli és a lelkipásztori szempontokat koherens módon vonja össze, mert „a hitigazság mindenfajta tanításának az evangéliumhirdető olyan magatartásában kell megvalósulnia, amely felébreszti a szív odaadását a közelség, a szeretet és a tanúságtétel által”³.

I. Az áldás a házasság szentségében

4. Ferenc pápa nemrégiben adott válasza a két bíboros által feltett öt kérdés közül a másodikra⁴ lehetőséget kínál arra, hogy ezt a kérdést tovább vizsgáljuk, különösen annak lelkipásztori vonatkozásaiban. El kell kerülni, hogy „olyasmit, ami nem házasság, házasságként ismerjenek el.”⁵ Ezért megengedhetetlenek azok a szertartások és imák, amelyek zavart kelthetnek a házasság fogalma – amely „egy férfi és egy nő kizárólagos, stabil és felbonthatatlan, természetesen a gyermeknemzésre nyitott egyesülése”⁶ – és az ezzel ellentétes dolgok között. Ez a meggyőződés a házasságról szóló örökérvényű katolikus tanításon alapul; a szexuális kapcsolatok csak ebben az összefüggésben találják meg természetes, megfelelő és teljesen emberi értelmüket. Az Egyház tanítása ebben a kérdésben továbbra is szilárd.

¹ Ferenc pápa, *Katekézis az imádságról: Az áldás* (2020. december 2.).

² Vö. Congregatio pro Doctrina Fidei, «*Responsum*» ad «*dubium*» de *benedictione unionem personarum eiusdem sexus et Nota esplicativa* (2021. március 15.): AAS 113 (2021), 431-434.

³ Ferenc pápa, *Evangelii Gaudium* apostoli buzdítás (2013. november 24.), n. 42: AAS 105 (2013), 1037-1038.

⁴ Vö. Ferenc pápa, *Respuestas a los Dubia propuestos por dos Cardenales* (2023. július 11.).

⁵ *Uo.*, ad dubium 2, c.

⁶ *Uo.*, ad dubium 2, a.

5. A házasságnak ezt a felfogását mutatja be az Evangélium is. Ezért az Egyháznak joga és kötelessége elkerülni minden olyan áldást, amely ellentmondana ennek a hitnek vagy zavart kelthet. Ezt jelenti a Hittani Kongregáció *Responsura* is, amely kimondja, hogy az Egyháznak nincs felhatalmazása arra, hogy megáldja az azonos neműek kapcsolatait.

6. Hangsúlyozni kell, hogy a házasság szentségének szertartásában ez nem akármilyen áldásra vonatkozik, hanem ez a felszentelt szolgálattelvőnek fenntartott gesztus. Ebben az esetben a felszentelt szolgálattelvő által adott áldás közvetlenül egy férfi és egy nő sajátos egyesüléséhez kötődik, akik beleegyezésükkel kizárólagos és felbonthatatlan szövetséget kötnek. Ez a tény lehetővé teszi számunkra, hogy rávilágítsunk arra a veszélyre, hogy a bármely más egyesülésre adott áldást összetéveszthetjük a házasság szentségéhez tartozó szertartással.

II. A különböző áldások jelentése

7. A Szentatya fent említett válasza arra hív minket, hogy tágítsuk és gazdagítsuk az áldások jelentését.

8. Az áldások a legelterjedtebb és a szüntelenül fejlődő szentelmények közé tartoznak. Arra hívnak minket, hogy megragadjuk Isten jelenlétét az élet minden eseményében, és arra emlékeztetnek, hogy az ember a teremtett dolgok használatában is arra hivatott, hogy Istent keresse, őt hűségesen szeresse és szolgálja.⁷ Ezért az áldások címzettjei: az emberek; az istentisztelet és az áhítat tárgyai; a szent képek; az élet, a munka és a szenvedés helyei; a föld és az emberi munka gyümölcsei; és minden teremtett valóság, amely visszaül a Teremtőre, dicsérve és áldva őt szépségével.

Az áldás rítusának liturgikus jelentése

9. Szigorúan liturgikus szempontból az áldás megköveteli, hogy amit megáldanak, az megfeleljen Isten akaratának, ahogyan azt az Egyház tanítása kifejezi.

10. Az áldásokat ténylegesen a hit erejében ünnepeljük és Isten dicséretére és népe lelki javára rendeljük. Amint az *Áldások könyve* kifejti, „Hogy pedig ez minél világosabban megmutatkozzék, az Egyház ősi hagyománya szerint az áldásformák arra irányulnak, hogy elsősorban Istent dicsőítsék adományaiért, kiedjék jótéteményeit, és a gonosz hatalmát megtörjék a világon.”⁸ Ezért azokat, akik az Egyházon keresztül Isten áldását kérik, arra hívják, hogy „felkészültségüket erősítsék meg azzal a hittel, amelynek minden lehetséges”,

⁷ Vö. *Rituale Romanum ex decreto Sacrosancti Œcumenici Concilii Vaticani II instauratum auctoritate Ioannis Pauli PP. II promulgatum, De Benedictionibus*, Praenotanda, *Editio typica*, Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano 2013, n. 12.

⁸ *Uo.*, n. 11: „Quo autem clarius hoc pateat, antiqua ex traditione, formulae benedictionum eo spectant ut imprimis Deum pro eius donis glorificent eiusque impetrent beneficia atque maligni potestatem in mundo compescant.”

és bízzanak „a szeretetben, amely Isten parancsainak a megtartását sürgeti”.⁹ Ezért van az, hogy miközben „mindig és mindenütt kínálkozik lehetőség arra, hogy Istent Jézus Krisztus által a Szentlélekben dicsérjék”, arra is ügyelni kell, hogy ezt „olyan dolgokkal, helyekkel vagy körülményekkel tegyünk, amelyek nem mondanak ellent az evangélium tanításának és szellemének.”¹⁰ Ez az áldások liturgikus értelmezése, amennyiben azok az Egyház által hivatalosan javasolt rítusok.

11. Az egykori Hittani Kongregációnak a 2021-es *Responsum*ához fűzött magyarázó jegyzete ezekre a megfontolásokra alapozva emlékeztet arra, hogy amikor egy különleges liturgikus rítus által áldást kérnek bizonyos emberi kapcsolatokra, szükséges, hogy az, amit megáldanak, megfeleljen Istennek a teremtésbe írt és az Úr Krisztus által teljesen kinyilatkoztatott terveinek. Ezért – mivel az Egyház mindig is csak azokat a szexuális kapcsolatokat tekintette erkölcsileg megengedettnek, amelyeket a házasságon belül élnek meg –, az Egyháznak nincs hatalma arra, hogy liturgikus áldását adja, amikor ez valamilyen módon erkölcsi legitimitást nyújtana egy házasságnak vélelmezett egyesülésnek vagy egy házasságon kívüli szexuális gyakorlatnak. A Szentatya megismételte e nyilatkozat lényegét a két bíboros dubiájára adott válaszában (*Respuestas*).

12. El kell kerülni azt a veszélyt is, hogy az áldások jelentését kizárólag erre a szempontra redukáljuk, mert ez arra vezetne, hogy ugyanazokat az erkölcsi feltételeket várjuk el egy egyszerű áldástól, mint amelyeket a szentségek vétele megkövetel. Egy ilyen kockázat megköveteli ennek a perspektívának a kiszélesítését. Fennáll ugyanis a veszélye annak, hogy egy ilyen szeretett és elterjedt lelkipásztori gesztust túl sok erkölcsi feltételnek vetünk alá, ami az ellenőrzés igényével háttérbe szoríthatja Isten szeretetének feltétel nélküli erejét, amely az áldás gesztusának alapját képezi.

13. Ferenc pápa éppen ebben a tekintetben sürgetett bennünket, hogy „ne veszítsük el a lelkipásztori szeretetet, amelynek minden döntésünket és hozzáállásunkat át kell hatnia”, és ne legyünk „bírák, akik csak tagadnak, elutasítanak és kizárnak.”¹¹ Válaszoljunk hát a Szentatya javaslatára az áldások tágabb értelmezésének kibontásával.

Áldások a Szentírásban

14. Ahhoz, hogy az áldásokról a különböző nézőpontok összegyűjtésével elgondolkodhassunk, először is azt kell lehetővé tettünk, hogy a Szentírás hangja megvilágosítson bennünket.

15. „Áldjon meg téged az Úr és őrizzen meg téged, ragyogtassa rád arcát az Úr és kegyelmezzen néked, fordítsa feléd arcát az Úr, s adjon békét tenéked!” (Szám 6,24-26). Ez

⁹ *Uo.*, n. 15: „Quare illi qui benedictionem Dei per Ecclesiam expostulant, dispositiones suas ea fide confirmant, cui omnia suntabilia; spe innitantur, quae non confundit; caritate praesertim vivificentur, quae mandata Dei servanda urget.”

¹⁰ *Uo.*, n. 13: „Semper ergo et ubique occasio praebet Deum per Christum in Spiritu Sancto laudandi, invocandi eique gratias reddendi, dummodo agatur de rebus, locis, vel adiunctis quae normae vel spiritui Evangelii non contradicant.”

¹¹ Ferenc pápa, *Respuestas a los Dubia propuestos por dos Cardenales*, ad dubium 2, d.

a „papi áldás”, amelyet az Ószövetségben, konkrétan a Számok könyvében találunk, „leszálló” jellegű, mivel az Istentől az emberre leszálló áldás megidézését jelenti: ez az isteni áldás egyik legrégebbi szövege. Aztán van egy másik típusú áldás, amelyet a Biblia lapjain találunk: az, amely a földről az ég felé, Isten felé „emelkedik”. Az áldás ebben az értelemben Isten dicséretét, ünneplését és háláját jelenti az ő kegyelméért és hűségéért, az általa teremtett csodákért és mindazért, ami az ő akaratából történt: „Áldjad, lelkem, az Urat, s egész bensőm az ő szent nevét.” (Zsolt 103,1).

16. Az áldó Istennek mi is áldással felelünk. Melkizedek, Sálem királya megáldja Ábrámot (vö. Ter 14,19); Rebekát a családtagok áldják meg, mielőtt Izsák menyasszonya lesz (vö. Ter 24,60), aki viszont megáldja fiát, Jákobot (vö. Ter 27,27). Jákob megáldja a fáraót (vö. Ter 47,10), saját unokáit, Efraimot és Manasszét (vö. Ter 48,20), valamint tizenkét fiát (vö. Ter 49,28). Mózes és Áron megáldja a közösséget (vö. Kiv 39,43; Lev 9,22). A családfők megáldják gyermekeiket esküvő alkalmával, útnak indulás előtt és a halál közeledtével. Ezek az áldások ennek megfelelően bőséges és feltétel nélküli ajándéknak tűnnek.

17. Az Újszövetségben található áldás lényegében ugyanazzal a jelentéstartalommal bír, mint az Ószövetségben. Megtaláljuk az isteni ajándékot, amely „leszáll”, az emberi hálaadást, amely „felemelkedik”, és az ember által közvetített áldást, amely „tovább terjed” mások felé. Zakariás, miután visszanyerte beszédképességét, áldja az Urat csodálatos tetteiért (vö. Lk 1,64). Simeon, miközben karjában tartja az újszülött Jézust, megáldja Istent, amiért megadta neki a kegyelmet, hogy szemlélje a megváltó Messiást, majd megáldja a gyermek szüleit, Máriát és Józsefet (vö. Lk 2,34). Jézus a hozzá intézett híres, dicsőítő és ujjongó himnuszában áldja meg az Atyát: „Áldalak téged, Atyám, mennynek és földnek Ura” (Mt 11,25).

18. Az Ószövetséggel való folytonosságban az áldás Jézusban is nemcsak felfelé száll, az Atyára utalva, hanem lefelé is: a kegyelem, a védelem és a jószág gesztusaként kiárad másokra. Maga Jézus is megvalósította és előmozdította ezt a gyakorlatot. Például megáldotta a gyermekeket: „Azután karjaiba vette őket, rájuk tette a kezét, és megáldotta őket” (Mk 10,16). És Jézus földi útja pontosan a Tizenegy számára fenntartott utolsó áldással ér véget, nemsokkal azelőtt, hogy felemelkedik az Atyához: „felemelte a kezét, és megáldotta őket. Áldás közben eltávozott tőlük, és fölvetett a mennybe.” (Lk 24,50-51). Az utolsó kép, amely Jézust a földön ábrázolja, a kezét felemelő, áldást osztó kép.

19. A szeretet misztériumában Isten Krisztuson át közli Egyházával az áldás hatalmát. Az áldás, amelyet Isten az embereknek ad, és amelyet ők adnak tovább felebarátaiknak, befogadássá, szolidaritássá és béketeremtéssé alakul át. Ez a vigasztalás, a gondoskodás és a bátorítás pozitív üzenete. Az áldás Isten irgalmas ölelését és az Egyház anyai mivoltát fejezi ki, amely arra hívja meg a híveket, hogy Istenhez hasonló érzéseket tápláljanak testvéreik iránt.

Az áldások teológiai-lelkipásztori értelmezése

20. Az, aki áldást kér, megmutatja, hogy szüksége van Isten üdvözítő jelenlétére az életében, és az, aki áldást kér az Egyháztól, az Egyházat az Isten által felkínált üdvösség

szentségeként ismeri el. Áldást kérni az Egyházban annyit jelent, mint elismerni, hogy az Egyház élete Isten irgalmának méhéből fakad, és segít minket abban, hogy előrehaladjunk, hogy jobban éljünk, és hogy válaszoljunk az Úr akarataira.

21. Ferenc pápa – hogy segítsen megérteni az áldások pasztorálisabb megközelítésének értékét – arra buzdít, hogy a hit és az atyai irgalom hozzáállásával szemléljük azt aényt, hogy „amikor valaki áldást kér, akkor Isten segítségéért való könyörgést, a jobb életért való könyörgést és a bizalmat fejezi ki egy olyan Atyában, aki segíthet nekünk jobban élni.”¹² Ezt a kérést mindenféleképpen értékelni, kísérni és hálával kell fogadni. Azok az emberek, akik spontán módon jönnek áldást kérni, ezzel a kéréssel a transzcendencia felé őszinte nyitottságukat mutatják meg, szívük bizalmát, hogy nem csak saját erejükben bíznak, igényüket Istenre, és vágyukat, hogy kitörjenek e világ szűk, korlátok közé zárt keretei közül.

22. Ahogyan a Gyermek Jézusról nevezett Szent Teréz tanítja nekünk, ez a bizalom „az egyetlen út, amely elvezet bennünket a mindent megadó Szeretethez. A bizalommal a kegyelem forrása árad életünkbe [...]. A legalkalmasabb tehát, hogy szívből jövő bizalmunkat ne önmagunkba, hanem a minket feltétel nélkül szerető Isten végtelen irgalmába helyezzük [...]. A világ bűne nagy, de nem végtelen, míg a Megváltó irgalmas szeretete valóban végtelen”¹³.

23. Ha a liturgikus kereteken kívülről szemléljük, a hitnek ezek a megnyilvánulásai a nagyobb spontaneitás és szabadság birodalmában találhatók. Mindazonáltal „a jámborsági gyakorlatok szabadon választható volta nem jelenti tehát, hogy bárki alacsonyabb értékűnek tartsa vagy megvesse azokat. A követendő út az, hogy helyesen és bölcsen értékeljük a népi jámborsági gyakorlatokban azt a nem kevés gazdagságot, lehetőségeket és a keresztény elköteleződést, amelyet az felkelteni képes.”¹⁴ Ily módon az áldások inkább értékelendő lelkipásztori erőforrássá válnak, mintsem kockázattá vagy problémává.

24. A lelkipásztorkodás szempontjából az áldásokat olyan vallásos cselekedetként kell értékelni, amelyek „helye az Eucharisztia és a többi szentség ünneplésén kívül van”. Valóban, a népi ájtatosság „nyelvezete, ritmusa, menete, teológiai hangsúlyai” különböznek „a liturgikus cselekményekétől”. Ezért „kerüljük el, hogy a jámborsági gyakorlatokat a «liturgikus ünneplés» köntösébe burkoljuk, ehelyett hagyjuk meg ezek saját stílusát, egyszerűségét és sajátos nyelvezetét.”¹⁵

25. Az Egyháznak továbbá tartózkodnia kell attól, hogy lelkipásztori gyakorlatát bizonyos doktrinális vagy fegyelmi sémák szilárdságára alapozza, különösen, ha ez „a feltételezett tanbeli vagy egyházfegyelmi biztonság teret nyit a narcisztikus és tekintélyelvű elitizmus előtt, ahol evangelizáció helyett csak elemzik és kategorizálják a többi embert. Ahelyett,

¹² Uo., ad dubium 2, e.

¹³ Ferenc pápa, *C'est la Confiance* apostoli buzdítás (2023. október 15.), nos. 2, 20, 29.

¹⁴ Isteniszteleti és Szentségi Fegyelmi Kongregáció, *A népi jámborság és liturgia direktóriuma* (2002. április 9.), n. 12.

¹⁵ Uo., n. 13.

hogy megkönnyítenék a kegyelem munkálkodását, az ellenőrzésre pazarolják el energiáikat.”¹⁶ Így, amikor az emberek áldást kérnek, nem szabad a kimerítő erkölcsi elemzést a megadás előfeltételének tekinteni. Az áldást kérőktől ugyanis nem kell megkövetelni, hogy előzetesen erkölcsi tökéletességgel rendelkezzenek.

26. Ebből a szempontból a Szentatya válasza (*Respuestas*) segít a Hittani Kongregáció 2021-es kijelentésének lelkipásztori szempontból való kibővítésében. A *Respuestas* ugyanis megkülönböztetésre hív az „egy vagy több személy által kért áldási formák lehetőségét”¹⁷ illetően, amelyek nem közvetítik a házasság téves felfogását¹⁷, és az objektív szempontból erkölcsileg elfogadhatatlan helyzetekben figyelembe veszik, hogy „a pasztorális szeretet megköveteli, hogy ne kezeljük egyszerűen «bűnösként» azokat, akiknek bűnösségét vagy felelősségét a szubjektív felróhatóságot befolyásoló különböző tényezők enyhíthetik”¹⁸.

27. A jelen nyilatkozat elején idézett katekézisben Ferenc pápa az erre a fajta áldásra egy meghatározást javasolt, amelyet mindenki számára felajánlunk, anélkül, hogy bármit is megkövetelnénk. Érdeemes nyitott szívvel olvasni ezeket a szavakat, mert segítenek megérteni az előfeltételek nélkül felajánlott áldások pasztorális értelmét: „Isten az, aki áld. A Biblia első oldalain az áldások állandó ismétlődését látjuk. Isten az, aki áld, de az emberek is áldanak, és hamar kiderül, hogy az áldás különleges erővel rendelkezik, mely egész életében végigkíséri a személyt, aki az áldást kapja, és felkészíti az ember szívét, hogy hagyja magát megváltoztatni Isten által [...] Hasonlóképpen mi fontosabbak vagyunk Isten számára minden bűnnél, melyet elkövethetünk, mert Ő apa, anya, tiszta szeretet, Ő örökre megáldott bennünket. És sosem fog megszűnni áldani bennünket. Megrázó tapasztalat ezeknek az áldásról szóló bibliai szövegeknek az olvasása egy börtönben vagy egy felépülést segítő közösségben. Azt kell éreztetni az ilyen emberekkel, hogy súlyos vétkeik ellenére is áldottak maradnak, hogy a mennyei Atya továbbra is szereti őket, és reméli, hogy végül megnyílnak a jóra. Ha legközelebbi rokonaik is elhagyták őket, mert már menthetetlennek tartják őket, Isten számára ők mindig gyermekei maradnak.”¹⁹

28. Számos alkalom van, amikor az emberek spontán módon áldást kérnek, akár zarándoklatokon, akár kegyhelyeken vagy akár az utcán, amikor egy pappal találkoznak. Példaként említhetjük az *Áldások könyvét*, amely számos rítust tartalmaz az emberek megáldására, beleértve az időseket, a betegeket, a katekézis vagy imádság résztvevőit, a zarándokokat, az utazásra indulókat, az önkéntes csoportokat és egyesületeket és még sok más. Az ilyen áldások mindenkinek szólnak, senkit sem szabad kizárni belőlük. Az Idősek megáldásának szertartása bevezetőjében például az áll, hogy az áldás célja, hogy „az öregek bizonyosságot nyerjenek testvéreiktől a tiszteletről és a hálás lelkületről, amikor velük együtt adunk hálát az Úrnak a tőle kapott jótéteményekért és az Ő segítségével véghezvitt

¹⁶ Ferenc pápa, *Evangelii Gaudium* apostoli buzdítás (2013. november 24.), n. 94: AAS 105 (2013), 1060.

¹⁷ Ferenc pápa, *Respuestas a los Dubia propuestos por dos Cardenales*, ad dubium 2, e.

¹⁸ *Uo.*, ad dubium 2, f.

¹⁹ Ferenc pápa, *Katekézis az imádságról: Az áldás* (2020. december 2.).

jótettekért.”²⁰ Ebben az esetben az áldás alanya az idős ember személye, akiért és akivel együtt adunk hálát Istennek mindazért a jóért, amit ez az ember tett, és mindazokért a javakért, amiket kapott. Senkit sem lehet megakadályozni ebben a hálaadásban, és minden ember – még ha nem is a Teremtő terve szerint rendezett helyzetekben él – rendelkezik olyan pozitív elemekkel, amelyekért az Urat dicsérhetjük.

29. A felemelkedő dimenzió szemszögéből nézve, amikor az ember tudatára ébred az Úr ajándékainak és feltétel nélküli szeretetének, még bűnös helyzetekben is – különösen, amikor egy ima meghallgatásra talál -, a hívő szíve dicséretet mond Istennek és áldja őt. Senki sincs kizárva az ilyen típusú áldásból. Mindenki, egyénileg vagy másokkal együtt, felemelheti dicséretét és háláját Isten felé.

30. Az áldások népszerű értelmezése azonban a leszálló áldások fontosságát is értékeli. Bár „nem helyénvaló, hogy egy egyházmegye, egy püspöki konferencia vagy bármely más egyházi struktúra tartós és hivatalos eljárásokat vagy szertartásokat állapítson meg mindenféle ügyekre vonatkozóan”²¹, a pasztorális óvatosság és bölcsesség – elkerülve a hívek körében a botrány és a zűrzavar minden súlyos formáját – azt javasolhatja, hogy a felszentelt pap csatlakozzon azoknak a személyeknek az imájához, akik, bár egy házassághoz semmiképpen sem hasonlítható egységben élnek, mégis az Úrra és az Ő irgalmára kívánják bízni magukat, segítségét akarják kérni, és az Ő szeretet- és igazságtervének jobb megértéséhez kívánnak eljutni.

III. A rendellenes helyzetben lévő párok és az azonos nemű párok megáldása

31. Az itt felvázolt horizonton belül megjelenik a szabálytalan helyzetű párok és az azonos nemű párok áldásának lehetősége, amelynek formáját az egyházi hatóságoknak nem szabad rituálisan rögzíteniük, hogy ne eredményezzenek semmiféle összerosást a házasság szentségéhez tartozó áldással. Ilyen esetekben olyan áldás adható, amely nemcsak felemelkedő értékű, hanem magában foglalja egy olyan áldás kérését is, amely Istentől száll le azokra, akik – felismerve, hogy nincstelenek és segítségére szorulnak – nem igénylik saját státuszuk legitimálását, hanem azért könyörögnek, hogy mindaz, ami igaz, jó és emberileg érvényes az életükben és a kapcsolataikban, a Szentlélek jelenléte által gazdagodjon, gyógyuljon és emelkedjen. Az áldás e formái azt a könyörgést fejezik ki, hogy Isten adja meg azokat a segítségeket, amelyek az Ő Lelkének indíttatásaiból származnak – amit a klasszikus teológia „segítő kegyelemnek” nevez -, hogy az emberi kapcsolatok megérjenek és növekedjenek az evangéliumhoz való hűségben, hogy megszabaduljanak tökéletlenségeiktől és gyarlóságaitól, és hogy az isteni szeretet egyre növekvő dimenziójában kifejezésre juthassanak.

²⁰ *De Benedictionibus*, n. 258: „Haec benedictio ad hoc tendit ut ipsi senes a fratribus testimonium accipiant reverentiae grataeque mentis, dum simul cum ipsis Domino gratias reddimus pro beneficiis ab eo acceptis et pro bonis operibus eo adiuvante peractis.”

²¹ Ferenc pápa, *Respuestas a los Dubia propuestos por dos Cardenales*, ad dubium 2, g.

32. Isten kegyelme ténylegesen azok életében működik, akik nem állítják, hogy igazak, hanem mint mindenki más, alázatosan bűnösnek vallják magukat. Ez a kegyelem képes mindent Isten titokzatos és kiszámíthatatlan tervei szerint irányítani. Ezért az Egyház fáradhatatlan bölcsességével és anyai gondoskodásával befogad mindenkit, aki alázatos szívvel közeledik Istenhez, és elkíséri őket azokkal a lelki segédeszközökkel, amelyek lehetővé teszik, hogy mindenki megértse és teljes mértékben megvalósítsa Isten akaratát a saját életében²².

33. Ez egy olyan áldás, amely – bár egyetlen liturgikus rítusban sem szerepel –²³ egyesíti a közbenjáró imát Isten segítségül hívásával azok számára, akik alázatosan fordulnak hozzá. Isten soha senkit nem utasít el, aki hozzá közeledik! Végő soron az áldás eszközt kínál az embereknek arra, hogy az Istenbe vetett bizalomban növekedjenek. Az áldáskérés tehát kifejezi és táplálja az Isten transzcendenciája, irgalma és közelsége iránti nyitottságot az élet ezer konkrét helyzetében, ami nem kis dolog abban a világban, amelyben élünk. Ez a Szentlélek magja, amelyet táplálni kell, nem pedig akadályozni.

34. Maga az Egyház liturgiája is erre a bizakodó magatartásra hív bennünket, még bűneink, érdemtelenységünk, gyengeségeink és zavaraink közepette is, amint azt a *Római Misekönyv* e gyönyörű könyörgése is tanúsítja: „Mindenható, örök Isten, te mindig többet adsz nekünk, mint amit megérdemlünk és kívánhatunk. Áraszd ránk irgalmadat, bocsásd meg mindazt, amivel lelkiismeretünk vádol. És amit szinte már kérni sem merünk, add meg túlaradó atyai jóságodból.” (Az Évközi idő XXII. vasárnapjának könyörgése). Hányszor tapasztalhatják meg az emberek a lelkipásztor egyszerű áldása által – amely nem állítja, hogy bármit is szentesítene vagy legitimálna – az Atya közelségét, minden „érdemen” és „kívánságon” túl?

35. Ezért a felszentelt szolgálattevők lelkipásztori érzékenységét is úgy kell kialakítani, hogy spontán módon olyan áldásokat is elvégezzenek, amelyek nem szerepelnek az *Áldások könyvében*.

36. Ebben az értelemben lényeges megragadni a Szentatya azon aggodalmát, hogy ezek a nem rituális áldások soha ne szűnjenek meg olyan egyszerű gesztusok lenni, amelyek hatékony eszközt nyújtanak az őket kérő emberek Istenbe vetett bizalmának növelésére, óvatosan ügyelve arra, hogy ne váljanak liturgikus vagy félliturgikus, szentséghez hasonló aktussá. Valójában egy ilyen ritualizáció súlyos elszegényedést jelentene, mert túlzott ellenőrzésnek vetne alá egy, a népi jámborságban nagy értékkel bíró gesztust, megfosztva a lelkipásztorokat a szabadságtól és a spontaneitástól az emberek életének lelkipásztori kísérésében.

²² Vö. Ferenc pápa, *Amoris Laetitia* Szinódus utáni apostoli buzdítás (2016. március 19.), n. 250: AAS 108 (2016), 412-413.

²³ Isteniszteleti és Szentségi Fegyelmi Kongregáció, *A népi jámborság és liturgia direktóriuma* (2002. április 9.), n. 13: „A jámborsági és áhítatgyakorlatok, valamint a liturgia között fennálló objektív különbségnek meg kell mutatkoznia kultikus kifejeződésekben. [...] A jámborsági és áhítatgyakorlatok helye az Eucharisztia és a többi szentség ünneplésén kívül van.”

37. Ezzel kapcsolatban a Szentatya következő szavai jutnak eszünkbe, amelyeket már részben idéztünk: „Azok a döntések, amelyek bizonyos körülmények között a lelkipásztori óvatosság részei lehetnek, nem válhatnak szükségszerűen normává. Vagyis nem helyénvaló, hogy egy egyházmegye, egy püspöki konferencia vagy bármely más egyházi struktúra folyamatosan és hivatalosan eljárásokat vagy rituálékat állapítson meg mindenféle ügyekre [...]. Az egyházjog nem fed le és nem is fedhet le mindent, és a püspöki konferenciák sem állíthatják ezt különböző dokumentumaikkal és jegyzőkönyveikkel, mivel az Egyház élete a normatív csatornákon kívül számos más csatornán is folyik.”²⁴ Így Ferenc pápa emlékeztetett arra, hogy „ami egy konkrét helyzetben a gyakorlati megkülönböztetés részét képezi, nem emelhető törvény szintjére”, mert ez „elviselhetetlen kazuisztikának adna helyet”²⁵.

38. Ezért a rendezetlen élethelyzetben lévő párok megáldását nem kellene ösztönözni, és nem kellene erre szertartást előírni, de nem kellene megakadályozni vagy megtiltani az egyház közelségét sem minden olyan helyzethez, amelyben Isten segítségét egy egyszerű áldáson keresztül kérik. A spontán áldást megelőző rövid imában a felszentelt pap kérhetné, hogy az egyéneknek legyen békéjük, egészségük, hassa át őket a türelem, a párbeszéd és a kölcsönös segítségnyújtás lelkülete, de Isten világossága és ereje is, hogy képesek legyenek akarátát maradéktalanul teljesíteni.

39. Mindenesetre – éppen a félreértések és botrányok minden formájának elkerülése érdekében – amikor egy ilyen áldást kér egy rendezetlen helyzetben lévő pár és ez a liturgikus könyvek által előírt formákon kívül történik, az ilyen áldás soha nem adható a polgári szertartás közvetlen keretében vagy azzal bármilyen más összefüggésben. Ez vonatkozik a házasságot kifejező ruházatra, gesztusokra és szavakra is. Ugyanez vonatkozik arra az esetre is, ha az áldást azonos nemű pár kéri.

40. Az ilyen áldás inkább más kontextusban, például egy kegyhelyen tett látogatás, egy pappal való találkozás, egy csoportban vagy zarándoklat során elmondott ima során kaphat helyet. Ezek az áldások, amelyeket nem a liturgia rituális formáiban adnak, hanem az Egyház anyai szívének kifejezéseként, hasonlóan a népi jámborságból fakadó áldásokhoz, valójában nem arra szolgálnak, hogy bármit is legitimáljanak, hanem arra, hogy megnyissuk életünket Isten felé, hogy segítséget kérjünk tőle egy jobb élethez, és hogy segítségül hívjuk a Szentlelket, hogy az evangéliumi értékeket nagyobb hűséggel élhessük.

41. Ami ebben a nyilatkozatban az azonos nemű párok megáldásáról elhangzott, elegendő ahhoz, hogy a felszentelt szolgálattevők körültekintő és atyai megfontoltságát ebben a tekintetben irányítsa. Így a fenti útmutatáson túlmenően nem kell további válaszokat várni

²⁴ Ferenc pápa, *Respuestas a los Dubia propuestos por dos Cardenales*, ad dubium 2, g.

²⁵ Ferenc pápa, *Amoris Laetitia* Szinódus utáni apostoli buzdítás (2016. március 19.), n. 304: AAS 108 (2016), 436.

az ilyen típusú áldásokkal kapcsolatos részletek vagy gyakorlati kérdések szabályozásának lehetséges módjairól²⁶.

IV. Az Egyház Isten végtelen szeretetének szentsége

42. Az Egyház továbbra is azokat az imákat és könyörgéseket ajánlja fel, amelyeket maga Krisztus – hangos kiáltásokkal és könnyekkel – földi életében felajánlott (vö. Zsid 5,7), és amelyek éppen ezért különösen hatékonyak. Ily módon „nem kizárólag a szeretet gyakorlásával, jó példával és a bűnbánat cselekedeteivel végzi igazi anyai feladatát, hanem el is vezeti a lelkeket Krisztushoz.”²⁷.

43. Az Egyház tehát Isten végtelen szeretetének szentsége. Ezért még akkor is, ha az ember Istennel való kapcsolatát a bűn elhomályosítja, az ember mindig kérheti az áldást, kinyújtva kezét Isten felé, ahogy Péter tette a viharban, amikor Jézushoz kiáltott: „Uram, ments meg engem!”. (Mt 14,30). Áldást kérni és kapni bizonyos helyzetekben a lehetséges jót jelentheti. Ferenc pápa emlékeztet bennünket arra, hogy „Egy nagy emberi korlátok között megtett apró lépés kedvesebb lehet Istennek, mint annak külsőleg korrekt élete, aki a napjait úgy tölti, hogy nem kell jelentős nehézségekkel szembenéznie.”²⁸ Ily módon „ami felragyog, az nem más, mint Isten üdvözítő szeretetének a szépsége, amely a meghalt és feltámadott Jézus Krisztusban nyilatkozik meg.”²⁹

44. Minden áldás alkalmat ad a kérügma megújított hirdetésére, egy meghívás, hogy egyre közelebb kerüljünk Krisztus szeretetéhez. Ahogy XVI. Benedek pápa tanította: „Máriához hasonlóan az Egyház is Isten áldásának közvetítője a világ számára: az áldást azáltal kapja, hogy befogadja Jézust, és azáltal közvetíti, hogy Jézust hordozza. Jézus a kegyelem és a béke, amelyet a világ nem tud magának adni, és amelyre mindig szüksége van, és sokkal nagyobb szüksége van, mint a mindennapi kenyérre.”³⁰

45. A fenti pontokat figyelembe véve és Ferenc pápa irányadó tanítását követve ez a Dikasztérium végül emlékeztetni kíván arra, hogy „a keresztény szelídség gyökere” „a képesség arra, hogy áldottnak érezzük magunkat, és hogy mi magunk is áldjunk. [...] Ennek a világnak áldásra van szüksége, és mi képesek vagyunk arra, hogy áldást adjunk és kapjunk. Az Atya szeret bennünket és nekünk már csak az az öröm marad, hogy dicsérjük és megköszönjük őt, és megtanuljuk tőle, hogyan kell áldani és dicsérni”³¹. Így minden

²⁶ Vö. *uo.*

²⁷ *Officium Divinum ex decreto Sacrosancti Oecumenici Concilii Vaticani II instauratum auctoritate Pauli PP. VI promulgatum, Liturgia Horarum iuxta Ritum Romanum, Institutio generalis de Liturgia Horarum, Editio typica altera, Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano 1985, n. 17: „Itaque non tantum caritate, exemplo et paenitentiae operibus, sed etiam oratione ecclesialis communitas verum erga animas ad Christum adducendas maternum munus exercet”.*

²⁸ Ferenc pápa, *Evangelii Gaudium* apostoli buzdítás (2013. november 24.), n. 44, AAS 105 (2013), 1038-1039.

²⁹ *Uo.*, n. 36, AAS 105 (2013), 1035.

³⁰ XVI Benedek, *Omelia della Santa Messa nella Solennità di Maria SS.ma Madre di Dio. XLV Giornata mondiale della Pace*, Basilica Vaticana (1. Januar 2012), *Insegnamenti VIII*, 1 (2012), 3.

³¹ Ferenc pápa, *Katekézis az imádságról: Az áldás* (2020. december 2.).

testvér érezni fogja, hogy az Egyházban mindig zarándok, mindig koldus, mindig szeretett, és mindennek ellenére mindig áldott.

Víctor Manuel Card. FERNÁNDEZ
Prefektus

Mons. Armando MATTEO
A doktrinális részleg titkára

2023. december 18.

Ferenc pápa